

W nowym rozdaniu dotacji wnioskodawcami mogą być podmioty prywatne, publiczne, komercyjne i niekomercyjne, organizacje pozarządowe oraz organizacje międzyrządowe działające w Polsce.

Przygotuj się do Funduszy Norweskich

Karolina Paulewicz-Bazała
Specjalista ds. funduszy UE
Kancelaria Doradztwa Gospodarczego
Cieślak & Kordasiewicz

Po raz kolejny Polska stoi przed szansą realizacji przedsięwzięć prorozwojowych przyczyniających się do zniwelowania różnic społeczno-ekonomicznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz zacie-

śnienia współpracy pomiędzy rządami Norwegii, Islandii i Lichtensteinu. Niedawno podpisane zostały dwustronne umowy międzynarodowe dotyczące Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W praktyce oznacza to uruchomienie nowej, długo oczekiwanej perspektywy finansowej Mechanizmów (2009-2014), potocznie znanych jako Fundusze Norweskie.

Długo oczekiwanej, patrząc bowiem na rezultaty wypracowane w dobiegającej

obecnie końca perspektywie 2004-2009, trudno docenić wagę tych środków. Z sukcesem dofinansowano szeroki wachlarz projektów z sektora ochrony zdrowia, dziedzictwa kulturowego, środowiska, badań naukowych, współpracy transgranicznej. Zainteresowanie Mechanizmami Finansowymi EOG i NMF było ogromne. Liczba aplikacji znacznie przewyższała kwotowo możliwości wsparcia. Mechanizmy Finansowe były szczególnie atrakcyjne jako uzupełnienie funduszy UE na lata 2004-2006. Obszary pomocy z tych dwóch źródeł były zróżnicowane

wane. Łączna liczba projektów, wdrażanych w ramach dziesięciu obszarów priorytetowych, wyniosła 411. Ponadto, w ramach grantów blokowych, np. Funduszu dla Organizacji Pozarządowych czy Funduszu Wymiany Kulturalnej jest realizowanych około tysiąca mniejszych projektów.

Wielu adresatów wsparcia

Bezwrotna pomoc oferowana w ramach Mechanizmów Finansowych miała i będzie mieć charakter komplementarny

w stosunku do działań realizowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE. Ze względu na rodzaj i zakres grantów z Mechanizmów Finansowych (MF), pomoc ta stanowi ważny instrument wspomagający rozwój kraju, szczególnie w wymiarze lokalnym i regionalnym, zwłaszcza jeśli pod uwagę weźmiemy fakt, że dla Polski w okresie najbliższych 5 lat do rozdysponowania przeznaczono 578 mln euro, które stanowią 32 proc. budżetu Funduszy Norweskich. Wnioskodawcami uprawnionymi do ubie-

gania się o wsparcie w ramach MFE-OG/NMF mogą być podmioty prywatne czy też publiczne, komercyjne bądź niekomercyjne oraz organizacje pozarządowe ustanowione jako podmiot prawny w Polsce, jak również organizacje międzyrządowe działające w Polsce.

W przypadku programów stypendialnych i komponentów stypendialnych oraz w ramach obszaru programowego „Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego” jako wnioskodawcy kwalifikują się również osoby fizyczne. Analogicznie do poprzedniej perspektywy, wybór projektów do dofinansowania odbywać się będzie na podstawie konkursów, ogłaszanych przez instytucje państw-beneficjentów. Nowością będzie podejście programowe, które wiąże się z ustanowieniem 19 programów zatwierdzanych przez państwa-darczyńców, a zarządzanych przez operatorów. Ocena projektów składanych przez wnioskodawców dokonywana będzie na poziomie programu przez dwóch niezależnych ekspertów. W programach partnerskich z darczyńcami, jeden z ekspertów mianowany jest przez operatora programu, a drugi przez partnera programu z krajów darczyńców. W odróżnieniu do poprzedniej perspektywy, projekty nie będą podlegały ocenie przez instytucje państw darczyńców, co w sposób znaczący powinno skrócić proces oceny i oczekiwania na wyniki naborów.

Dotacja: ile i na co?

Zgodnie z przyjętymi zasadami finansowania, minimalna wartość dofinansowania została ustanowiona na poziomie 170 tys. euro, czyli około 680 tys. zł. Wybrane programy przewidują możliwość wydzielenia funduszu małych grantów, co stanowi również nową praktykę w stosunku do poprzedniego okresu programowania. W przypadku małych grantów wartość dofinansowania może wynosić od 5 do 250 tys. euro. Maksymalny poziom pomocy finansowej z MFE-OG/NMF co do zasady nie powinien przekraczać 85 proc. wydatków kwalifikowanych programu. Wyjątkami »

» od tej zasady będą: programy partnerskie z darczyńcami, programy z obszaru programowego Fundusz dla Organizacji Pozarządowych, programy administrowane przez Biuro Mechanizmów Finansowych (BMF), organizacje międzyrządowe lub jednostki państw-darczyńców, jak również inne programy o specjalnym znaczeniu, w przypadku których Komitet Mechanizmu Finansowego (KMF) może wyznaczyć wyższy poziom dofinansowania programu.

W przypadku wsparcia dla organizacji pozarządowych i partnerów społecznych poziom dofinansowania może sięgać do 90 proc. wydatków kwalifikowalnych i do 100 proc. w przypadku stypendiów. W przypadku projektów wdrażanych przez organizacje pozarządowe lub partnerów społecznych wkład rzeczowy w posta-

Priorytetowo w Funduszach Norweskich potraktowano sektory energetyki, dziedzictwa kulturowego oraz ochrony zdrowia, dla których zarezerwowano 195 mln euro.

ci wolontariatu może stanowić do 50 proc. współfinansowania wymaganego dla projektu w ramach programu.

Wnioskowana kwota dofinansowania w ramach poszczególnych programów nie może być niższa niż 170 tys. euro, z wyłączeniem: FOP, małych grantów, wymiany kulturowej i artystycznej w europejskim dziedzictwie kulturowym, stypendiów i badań.

Zasady wydawania dotacji

Wydatkami kwalifikowalnymi w ramach projektów uznane będą koszty faktycznie poniesione przez beneficjenta, spełniające poniższe kryteria: zostały poniesione między pierwszym i ostatnim dniem kwalifikowalności, zgodnie z ramami czasowymi określonymi w umowie w sprawie projektu; mają związek

z przedmiotem umowy w sprawie projektu i wskazane są w szacunkowym ogólnym budżecie projektu; są proporcjonalne i niezbędne do wdrożenia projektu; muszą być wykorzystane wyłącznie na zrealizowanie celu/celów projektu

i jego przewidywanego rezultatu/przewidywanych rezultatów w sposób zgodny z zasadami gospodarności, skuteczności i efektywności; są możliwe do zidentyfikowania i zweryfikowania, w szczególności poprzez wprowadzenie do ewidencji

księgowej projektu, oraz ustalone zgodnie z odpowiednimi standardami rachunkowości kraju, w którym ma siedzibę beneficjent i zgodne z ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości oraz są zgodne z wymogami obowiązującego prawodawstwa podatkowego i społecznego.

Dla każdego z programów przygotowany zostanie odrębny katalog wydatków kwalifikujących się do wsparcia.

Podmiotem odpowiedzialnym za prawidłową realizację celów wyznaczonych w ramach MFEOG i NMF, jak również za ich wdrażanie na szczeblu krajowym jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, w strukturach którego wydzielony został Krajowy Punkt Kontaktowy, pełniący również funkcje Instytucji Certyfikującej. Dodatkowo w celu zapewnienia skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli na poziomie państwa-beneficjenta powołana zostanie instytucja audytowa oraz odpowiednia krajowa instytucja publiczna odpowiedzialna za przygotowywanie i przedkładanie raportów o nieprawidłowościach.

OZE, badania naukowe, stypendia, dofinansowanie sądów...

Główne cele Mechanizmów, podobnie jak w poprzedniej perspektywie, to wyrównywanie różnic społeczno-ekonomicznych oraz wzmocnienie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami, w związku z powyższym obszary priorytetowe tematycznie zbliżone są do poprzednich. Największe środki przeznaczono na ochronę środowiska – 247 mln euro, z czego 75 mln euro zostanie przekazane na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Pomoc otrzymają też działania na rzecz różnorodności biologicznej i ekosystemów, a także przedsięwzięcia służące wzmocnieniu monitoringu środowiska i działań kontrolnych. Będą również środki na wsparcie rozwoju i wychwytywania oraz składowania CO₂. Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturo-

MECHANIZM FINANSOWY EUROPEJSKIEGO OBSZARU GOSPODARCZEGO

Obszar programowy	Środki	Operator	Partner
A. Różnorodność biologiczna i działania na rzecz ekosystemów	20 000 000 EUR	Ministerstwo Środowiska z pomocą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Nie dotyczy
B. Monitoring środowiska oraz zintegrowane planowanie i kontrola	15 000 000 EUR	Ministerstwo Środowiska z pomocą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Norweska Agencja ds. Klimatu i Zanieczyszczeń (KLIF)
C. Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii	75 000 000 EUR	Ministerstwo Środowiska z pomocą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Nie dotyczy
D. Fundusz dla Organizacji Pozarządowych	37 000 000 EUR	Zostanie wyłoniony w procedurze konkursowej przez Krajowy Punkt Kontaktowy po konsultacjach z Państwami-Darczyńcami	Nie dotyczy
E. Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej	9 544 500 EUR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Nie dotyczy
F. Inicjatywy na rzecz ochrony zdrowia	10 000 000 EUR	Ministerstwo Zdrowia	Nie dotyczy
G. Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego	60 000 000 EUR	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Nie dotyczy
H. Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego	10 000 000 EUR	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Norweska Rada Sztuki (NKR) przy wsparciu Norweskiego Dyrektoriatu ds. Dziedzictwa Kulturowego (RA)
I. Fundusz Stypendialny	5 000 000 EUR	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Norweskie Centrum Współpracy Międzynarodowej w Szkolnictwie Wyższym (SIU), Islandzkie Centrum Badań (RANNIS) oraz Agencja ds. Kształcenia Międzynarodowego (AIBA) w Liechtensteinie
Pozostałe alokacje			
Fundusz Pomocy Technicznej dla Państwa – Beneficjenta	4 003 500 EUR		
Fundusz Współpracy Dwustronnej na poziomie krajowym	1 334 500 EUR		
Alokacja netto przyznane Rzeczypospolitej Polskiej	246 882 500 EUR		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRR

wego – 60 mln euro. Oprócz tego, 10 mln euro zostanie skierowane na działania „miękkie” z zakresu promocji kultury i sztuki wśród szerokiej publiczności oraz wzrostu świadomości dotyczącej różnorodności kulturowej oraz umocnienia dialogu międzykulturowego. Wsparcie dostępności opieki zdrowotnej, na którą przeznaczono 70 mln euro. Na polsko-norweską współpracę badawczą

przeznaczono blisko 37 mln euro. Badania mają dotyczyć ochrony środowiska i zmian klimatycznych, ochrony zdrowia i nauk społecznych, z uwzględnieniem tematyki migracji. W ramach powyższej kwoty, 3 mln euro zostanie przeznaczony na badania naukowe w obszarze „Promowanie równości płci oraz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym”. Kontynuowane będzie też wsparcie na »

» rzecz mobilności studentów i pracowników naukowych szkolnictwa wyższego, a także współpracy instytucjonalnej pod postacią Funduszu Stypendialnego (10 mln euro).

Przeznaczono także 10 mln euro dla obszaru Schengen, walki z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych. Na wsparcie wymiaru sprawiedliwości skierowano 14 mln euro. Z powyższych środków będzie można zrealizować działania z zakresu poprawy zdolności administracyjnych sądów, informatycznych centrów archiwalnych dla sądów, wdrożenia nowoczesnych metod zarządzania sądami oraz alternatywnych sposobów rozwiązywania sporów i wzmocnienia pozycji osób pokrzywdzonych przestępstwem.

Kontynuowany będzie Fundusz dla Organizacji Pozarządowych. Na rzecz wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego przeznaczono w ramach tego funduszu 37 mln euro.

....więzienia, przemoc w rodzinie, zmniejszanie nierówności

Nowością w stosunku do poprzedniej edycji Mechanizmów Finansowych będzie m.in. wsparcie służby więziennej. Obszar ten, mający alokację 13 mln euro, umożliwi podnoszenie kompetencji osadzonych, kadry służby więziennej, systemów bezpieczeństwa i systemów komunikacyjno – informatycznych, probacji i pozawięziennych sankcji. Nowością będzie również program dotyczący przeciwdziałania przemocy w rodzinie o wartości 3 mln euro. Ponadto powstanie wdrażany bezpośrednio przez stronę norweską globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego (o wartości powyżej 3 mln euro) mający na celu promowanie godnej pracy i poprawę współpracy trójstronnej między organizacjami pracodawców, związkami zawodowymi i władzami publicznymi. Przez MRR będzie realizowany program dotyczący lo-

kalnych i regionalnych inicjatyw na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej, o wartości wsparcia ponad 9,5 mln euro. W ramach programu wdrażany będzie przez Związek Miast Polskich projekt predefiniowany w partnerstwie z analogicznym związkiem z Norwegii – Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych.

W obecnym okresie, priorytetowo potraktowane zostały sektory energetyki, dziedzictwa kulturowego oraz ochrony zdrowia, dla których zarezerwowano 195 mln euro (33 proc. alokacji). Większość z zaprezentowanych programów wdrażana będzie przez polskich operatorów we współpracy z partnerami z krajów darczyńców, przyjęta forma ma służyć wzmocnieniu współpracy bilateralnej, usprawnieniu tworzenia sieci, wymiany know-how oraz dobrych praktyk. Możli-

we będzie także nawiązywanie partnerstw na poziomie projektów. W wybranych obszarach (np. badania naukowe) partnerstwo będzie obligatoryjne.

Przed nami kolejne duże wyzwanie. Miejmy nadzieję, że znowu będziemy potrafili mu sprostać. Pora zatem na rozpoczęcie prac koncepcyjnych i przygotowanie harmonogramu działań projektowych. Okres przyznawania dofinansowania upłynie 30 kwietnia 2014 r., natomiast okres kwalifikowalności wydatków w ramach wyłonionych projektów zakończy się 30 kwietnia 2016 r. Pierwsze nabory, ogłaszane indywidualnie dla poszczególnych programów planowane są już w pierwszej połowie 2012 r. ■

Kontakt z autorką: k.paulewicz@kdg.waw.pl.

W artykule wykorzystano także materiały prasowe Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

NORWESKI MECHANIZM FINANSOWY

Obszar programowy	Środki	Operator	Partner
A. Technologie wychwytywania i składowania CO2 (CCS)	137 000 000 EUR	Ministerstwo Gospodarki	Gassnova
B. Globalny fundusz na godnej pracy i dialogu trójstronnego	3 112 000 EUR	Innovation Norway	
C. Dwustronna współpraca badawcza	36 830 000 EUR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	Norweska Rada Nauki
D. Dwustronny program stypendialny	5 000 000 EUR	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Norweskie Centrum Współpracy Międzynarodowej w Szkolnictwie Wyższym (SIU)
E. Inicjatywy na rzecz ochrony zdrowia	60 000 000 EUR	Ministerstwo Zdrowia	
F. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	3 000 000 EUR	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Norweski Dyrektoriat ds. Zdrowia
G. Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych	10 000 000 EUR	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji z pomocą Władzy Wdrażającej Programy Europejskiej	
H. Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości	14 000 000 EUR	Ministerstwo Sprawiedliwości	Norweska Krajowa Administracja Sądów (Norwegian National Courts Administration)
I. Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych	13 000 000 EUR	Zespół ds. Funduszy Europejskich w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej	Norweskie Służby Więzienne
Pozostałe alokacje			
Fundusz Pomocy Technicznej dla Państwa – Beneficjenta	4 362 000 EUR		
Fundusz współpracy dwustronnej na poziomie krajowym	1 556 000 EUR		
Alokacja netto przyznana Rzeczypospolitej Polskiej	287 860 000 EUR		

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego